



Dirk Geysen fokt al jaren op hoornloosheid zonder dat dit ten koste gaat van de vooruitgang op andere kenmerken

DOORDACHT FOKKEN OP HOORNLOZE VEESTAPEL

De oudste hoornloze koeien op zijn bedrijf zijn zes jaar en Dirk Geysen hoeft het grootste deel van de kalveren niet meer te onthoornen. De uitbater van het proefbedrijf van Aveve fokt op hoornloosheid, zonder veel toe te geven op andere kenmerken.

Hij is ervan overtuigd dat kalveren weinig of niets lijden van onthoornen, mits dit zorgvuldig wordt uitgevoerd. Toch heeft Dirk Geysen (48) een hekel aan de klus, die tijd vraagt en geld kost. Daarbij verwacht de uitbater van het proefbedrijf van Aveve Veevoeding in Poppel dat het onthoornen van kalveren vroeg of laat op de politieke agenda komt en onderdeel wordt van regelgeving. 'Daar wil ik op voorbereid zijn en daarom ben ik al vroeg – aanvankelijk op bescheiden schaal – begonnen met fokken op hoornloosheid', vertelt hij.

Aggravation Lawn Boy P was de eerste hoornloze stier die volgens de veehouder van voldoende hoog genetisch niveau was om te worden ingezet. 'In 2009 heb ik een van mijn beste koeien laten spoelen met Lawn Boy. Daar hield ik vier hoornloze vaarzen aan over die lactatiewaarden tussen de 105 en 110 realiseerden', geeft Dirk aan.

Hoornloze stieren alleen voor de top Na Lawn Boy volgden Mitey P en Magna P en nog weer later onder andere Foxtrot P, Red Fox P en Maddock P. Op de actue-

le inseminatielijst staan wel twintig stieren met een P achter hun naam, waarmee zo'n drie kwart van de koeien en pinken drachtig wordt gemaakt. Op beperkte schaal zet Dirk ook homozygoot hoornloze stieren in. 'Die zorgen voor een snellere vastlegging van hoornloosheid in de veestapel, maar zijn voor andere eigenschappen vaak niet goed genoeg', deelt hij zijn afweging. 'Langere tijd heb ik ervoor gekozen om alleen mijn genetisch betere koeien te insemineren met hoornloze stieren, omdat deze nog niet het gewenste NVI-niveau hadden. Op de rest van de dieren gebruikte ik de beste gehoornde stieren', zo legt Dirk zijn strategie uit. 'Ik vind het vooral belangrijk om het ondereind te verbeteren. De top is genetisch vaak toch al beter dan ik met mijn management aankan', stelt hij met een glimlach. De fokker houdt al het vrouwelijk jongvee aan en verkoopt de overtollige ge-



Hoornloosheid verervende stieren worden ingezet op drie kwart van de veestapel

hoornde dieren als gebruiksvee. Hoornloze vrouwelijke dieren heeft hij tot nu toe nooit verkocht.

Vooruitgang volgt trend

De veehouder – die vanwege zijn deelname aan FokkerijData Plus genoomfokwaarden laat bepalen van al zijn dieren – evalueert regelmatig de resultaten van zijn fokbeleid. 'Actueel is een derde van de melkveestapel hoornloos', laat hij zien. 'Deze groep heeft een gemiddelde (genoom)fokwaarde van 52 NVI, waar de

gehoornde koeien gemiddeld uitkomen op 66 NVI. Eenzelfde verschil is zichtbaar in de fokwaarden van het jongvee waarvan al meer dan 60 procent hoornloos is.' Dirk toont in een grafiek ook de genetische vooruitgang in zijn eigen veestapel in vergelijking met de landelijke trend. 'Mijn veestapel scoort duidelijk boven het landelijk gemiddelde en dat verschil wordt eerder groter dan kleiner', zo geeft hij aan. 'Met beleid fokken op hoornloosheid hoeft dus niet ten koste te gaan van de erfelijke aanleg voor andere kenmerken', is zijn conclusie. Vorig jaar besloot de fokker zijn strategie aan te passen aan het snel stijgende NVI-niveau in het internationale aanbod van hoornloze stieren. 'Nu gebruik ik hoornloze stieren op alle dieren die nog genetisch gehoornd zijn en alleen nog gehoornde stieren op het onder eind van de hoornloze veestapel', legt Dirk uit. Met de genoomfokwaarden heeft de veehouder in beeld welke dieren fokzui-ver hoornloos zijn. Op deze dieren zet hij gehoornde stieren in.

Tijd voor bloedspreiding

Bloedspreiding noemt Dirk Geysen als aandachtspunt in de fokkerij op

BEDRIJFSPROFIEL

DIRK GEYSEN, POPPEL

Veestapel: 110 melkkoeien, 100 stuks jongvee

Rollend jaargemiddelde: 3,11 9685 4,13 3,45 ejr 2120

Stiergebruik: o.a. Delta Adapter P, De Vrendt Martini P, Capnation Elate P en Delta Rafter P

hoornloosheid. Het is de reden dat hij zelf studie maakt van het aanbod in verschillende landen en veel stieren mee laat draaien in het Stier Advies Programma.

'Naarmate de fokprogramma's voor hoornloosheid zich verder ontwikkelen – en genomics selection helpt daar enorm bij – stijgt het genetisch niveau van de stieren snel en wordt de bloedvoering rap ruimer', stelt hij vast. 'Ik hoop dat de politiek fokkerijorganisaties en veehouders de tijd geeft om te werken aan een hoogwaardige hoornloze veestapel.'

Wat is de beste strategie voor een hoornloze veestapel?

De vererving van hoornloosheid is relatief eenvoudig. Het kenmerk wordt bepaald door één gen dat

dominant vererft. Genetische hoornloosheid geven we aan met de hoofdletter **P**, van het Engelse 'polled'. Heeft een dier

van zowel zijn vader als zijn moeder een **P** meegekregen, dan is het homozygoot hoornloos (= **PP**). Ook alle nakomelingen zijn dan hoornloos. Een heterozygoot hoornloos dier heeft maar van één van beide ouders de **P** gekregen en heeft daarnaast een kleine **p**. De helft van de nakomelingen is dan hoornloos. Dieren die **pp** zijn (twee kleine **p**'s), zijn gehoornd. De snelste weg naar een hoornloze veestapel is door gebruik van homozygoot hoornloze stieren (**PP**): strategie 1. Alle kalveren die daaruit geboren worden, zijn dan hoornloos. Bij gebruik van uitsluitend heterozygoot hoornloze stieren (**Pp**: op de stierenkaart aangeduid met **P**) is in de eerste generatie de helft van de kalveren hoornloos en na drie generaties al bijna zeventig procent (strategie 2). Door alleen met hoornloze dieren verder te fokken, groeit het aandeel hoornloosheid nog sneller. Natuurlijk kan ook een mix van homozygoot en heterozygoot hoornloze stieren gebruikt worden.

P = hoornloos (dominant) **p** = gehoornd ♂ = stier ♀ = koe

